

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ РОБОТИ

Бакалаврська робота – це науково-дослідна робота, яка є освітнім компонентом навчального плану підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти. Виконання роботи ґрунтується на основі здобутих студентом у процесі навчання компетентностей.

Бакалаврська робота студента передбачає: розширення й поглиблення теоретичних знань з обраної проблеми, систематизацію і аналіз сучасних наукових підходів щодо розв'язування теоретичних та практичних завдань; формування компетентностей самостійно організовувати та проводити наукові дослідження за тематикою роботи; удосконалення навичок самостійного опрацювання, критичного мислення і аналізу наукової літератури за фахом; формування спроможності до самоосвіти і саморозвитку, самостійної дослідницької роботи у майбутній професійній діяльності. Корисним для успішного написання і захисту бакалаврської роботи буде продовження, розширення і поглиблення наукової проблеми попередньої курсової роботи.

До загальних вимог щодо написання бакалаврської роботи слід віднести:

- ❖ актуальність тематики в реаліях сьогодення та її відповідність сучасному стану і практичним завданням біологічної науки
- ❖ вивчення, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення наукової інформації за тематикою досліджень з дисертацій, авторефератів, монографій, періодичних наукових видань, збірників наукових праць конференцій тощо
- ❖ визначення об'єкта, предмета, мети, завдань і методології дослідження, опис та аналіз проведеного експерименту;
- ❖ узагальнення результатів, їх обґрунтування, практичні рекомендації та висновки.

Обсяг бакалаврської роботи складає 45–50 сторінок основний зміст, з додатками - до 70 сторінок. Робота виконується на білому папері формату А-4 (210-297 мм). Стандартні вимоги: шрифт тексту Times News Roman, 14 кегель, міжрядковий інтервал - 1,5, абзацний відступ – 1,25 см, щільність тексту роботи має бути однаковою, поля: вгорі і внизу – 2 см, зліва – 2,5 см, справа – 1,5 см, вирівнювання по ширині, без переносів, орієнтація книжкова, нумерація сторінок знизу праворуч.

Зміст бакалаврської роботи має відповідати загальній структурі кваліфікаційних робіт і включає:

- **Вступ** (3–4 стор.), у якому висвітлено: актуальність теми, об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження, методи дослідження, експериментальна

база та апробація, теоретична основа дослідження, практичне значення здобутих результатів, структура роботи.

Складовою вступу є визначення *об'єкта* та *предмета* дослідження. *Об'єктом* дослідження є те, що існує незалежно від нас, тобто об'єктивно. *Предметом* дослідження з кожної навчальної дисципліни можуть бути складові, які з часом змінюються й потребують оновлення та вдосконалення. Об'єкт та предмет дослідження мають узгоджуватися з метою дослідної роботи. *Мета* дослідження повинна бути тісно пов'язана з засобами її досягнення і має винятково важливе значення для постановки конкретних завдань. *Завдання (задачі)* дослідження, зазначаються з абзацу окремими пунктами з дотриманням логічної послідовності. У бакалаврській роботі має бути поставлено для розв'язання не більше 4-5 чітко сформульованих завдань.

Також у вступі бакалаврської роботи з біології та здоров'я людини останні позиції доцільно подавати у такій редакції «теоретичне і практичне значення здобутих результатів у виробничих галузях та в галузі біологічної науки та освіти».

✍ **Основний зміст** включає 2-4 розділи (залежно від обраної теми), у яких мають бути відображені теоретичні узагальнення та експериментально-дослідна складова самостійної роботи здобувача освіти. Обов'язково має бути «методичний розділ», у якому висвітлено застосування матеріалів дослідження в навчальному процесі ЗЗСО або ЗВО, подано відповідні дидактичні матеріали, розроблені студентом (урок або його фрагменти, сценарій позаурочного або позакласного заходу тощо).

У змісті бакалаврської роботи з біології та здоров'я людини повинні бути враховані специфічні особливості цієї галузі знань. Такими особливостями можуть бути: вибір і використання приладів і методів експериментальних досліджень; характеристика очікуваних результатів, їх обробка та практичне значення.

В теоретичному розділі основного змісту показують короткий нарис з історії вивчення об'єкта дослідження, аналіз джерельної бази та внеску науковців, що його досліджували. За сучасними даними фахових джерел роблять висновок про рівень вивчення об'єкту та предмету дослідження, зазначають, які біологічні особливості цього об'єкту є недостатньо вивченими.

В практичному розділі (експериментальні дослідження), відповідно визначених завдань, необхідно подати опис досліджень з обраним об'єктом та предметом. Важливо описати, які методи дослідження були застосовані у процесі виконання експерименту. Одержані результати досліджень (цифрові показники) потребують статистичної обробки. За результатами експерименту складаються висновки.

У змісті бакалаврських робіт студентів педагогічних спеціальностей має бути розділ або окремий параграф методичного змісту, де потрібно розкрити

зв'язок проведеного бакалаврського дослідження із відповідним шкільним курсом біології. Методичний (розділ, параграф) висвітлює використання одержаних результатів у практичній роботі вчителя біології. Важливо показати можливість і доцільність застосування матеріалів проведеного дослідження у навчальному процесі ЗЗСО. Крім форм навчально-виховного процесу можливо розробити тематику роботи наукового біологічного гуртка з підготовки конкурсних наукових робіт з школярами – членами Малої академії наук України; скласти план участі учнівської молоді у заходах з охорони природи рідного краю тощо.

Передбачається наявність ілюстративного матеріалу у тексті (рисунки, таблиці, схеми, діаграми, графіки тощо) з їх відповідним структуруванням та нумерацією.

 Висновки (2–3 стор.) формулюються як відповіді на поставлені завдання дослідження з урахуванням висвітлених у змісті роботи результатів.

 Список використаних джерел інформації (40–50 тематично відповідних джерел, оформлених згідно вимог до наукових праць і розміщених в алфавітному порядку, серед яких: друковані, електронні посібники, інтернет-ресурси). Обов'язкова наявність посилання на використані джерела у змісті роботи (згідно вимог у квадратних дужках). Оформлення джерел інформації згідно вимог до наукових праць (згідно з ДСТУ 8302:2015, ДСТУ 3008-2015, ДСТУ 3582:2013).

 Додатки (нумерація згідно вимог за алфавітом: додаток А, додаток Б... з обов'язковим посиланням у змісті роботи).

При поданні роботи на захист додається супровідна документація:

- довідка про результати антиплагіатної перевірки;
- відзив наукового керівника;
- рецензія фахівця з науковим ступенем.

Бакалаврська робота має бути переплетена.